

**GEHEUGEN COLLECTIEF VZW
HISTORISCH ONDERZOEKSBUREAU**

GEHEUGEN COLLECTIEF ACHTERHAALT IDENTITEIT VAN STRIPTEKENAAR ‘KAPROEN’

Kaproen

Aan het einde van de jaren '90 ontstond het gerucht dat Willy Vandersteen tijdens de Tweede Wereldoorlog onder het pseudoniem Kaproen antisemitische strips getekend zou hebben. Kaproen illustreerde het boekje ‘Zoo zag Brussel de Dietsche Militanten’, geschreven door Ulenspiegel (geïdentificeerd als Bert Peleman) en uitgegeven bij uitgeverij De Schelde. Daarnaast tekende hij ook verschillende cartoons over Bart de Brigademan in het collaborerende dagblad Volk en Staat (eveneens uitgegeven door uitgeverij De Schelde). De geruchten over de identiteit van Kaproen bleven echter steken bij een vergelijking van tekenstijlen en konden nooit hard gemaakt worden.

Op vraag van Standaard Uitgeverij en de familie Vandersteen onderzochten historici van het historisch onderzoeksbureau Geheugen Collectief de identiteit van Kaproen. Hun onderzoek wees uit dat Kaproen wel degelijk Willy Vandersteen was.

Het bewijs

Na de Tweede Wereldoorlog werden door het Belgische krijgsgerecht meer dan 405 000 dossiers aangelegd voor collaboratie. Ongeveer 53 000 mensen werden veroordeeld, de andere dossiers werden zonder gevolg geklasseerd, draaiden uit op een buitenvervolginstelling of resulteerden in een vrijspraak.

De meeste zogenaamde repressiedossiers zijn persoonlijke dossiers. Het dossier van het dagblad Volk en Staat vormt hierop, net als enkele andere ‘grote dossiers’, een uitzondering. De medewerkers van Volk en Staat werden in 1947 in één proces voor de rechter gedaagd. De belangrijkste onder hen werden door het Antwerpse krijgshof ter dood of tot een celstraf veroordeeld. Niemand werd geëxecuteerd.

De bewuste documenten die bewijzen dat Willy Vandersteen tijdens de oorlog onder het pseudoniem Kaproen tekende, bevinden zich in het procesdossier van Volk en Staat. Ter voorbereiding van het proces werd een *deskundig verslag* opgemaakt. Deze uitgebreide bundel diende enerzijds om de krijgsauditeur en de magistraten bekend te maken met de structuren en de werking van Volk en Staat en anderzijds om niet het hele archief van het dagblad te hoeven bewaren. In dit *deskundig verslag* werd het archief van Volk en Staat (‘enkele camions in omvang’) samengevat. Verschillende elementen komen hierbij aan bod, waaronder de medewerkers van Volk en Staat.

Het bewijs dat Willy Vandersteen onder het pseudoniem Kaproen voor Volk en Staat gewerkt heeft, wordt gevormd door twee documenten uit dit *deskundig verslag*.

A. Een document getiteld 'Lijst van pseudoniemen en naamafkortingen van geïdentificeerde medewerkers'. Hierbij staat Kaproen duidelijk vermeld als W. Vandersteen.

B. Bovendien komt W. Vandersteen ook voor op een 'lijst der medewerkers van het dagblad Volk en Staat'. Hierbij wordt hij genoemd als een 'briefwisselaar' (iemand die geen regelmatige medewerker is) die tussen 1941 en 1944, 250 frank kreeg als honorarium. De boekhouding van 1940 ontbrak. Het bijvermelde adres bewijst dat het wel degelijk om Willy Vandersteen gaat. Aangezien er geen andere W. Vandersteen genoemd wordt, kan hieruit ook geconcludeerd worden dat W. Vandersteen uit bewijsstuk A eveneens Willy Vandersteen is.

Willy Vandersteen werd zelf nooit voor collaboratie veroordeeld.

Geheugen Collectief vzw

Geheugen Collectief vzw is een historisch onderzoeksbureau. Een team van professionele historici voert historisch onderzoek uit op vraag en op maat. In de zomer van 2009 vroeg Standaard Uitgeverij hen om de geruchten rond de identiteit van striptekenaar Kaproen uit te klaren. Hun opdracht was om te bewijzen of Willy Vandersteen al dan niet Kaproen was en, indien hij het niet was, wie het wel zou geweest zijn.

Het team van Geheugen Collectief dat dit onderzoek uitvoerde, bestaat uit historici die gespecialiseerd zijn in verschillende aspecten van de Tweede Wereldoorlog:

Els Buffel schreef haar masterscriptie over het culturele leven tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Aline Sax doctoreert over de Vlaamse collaboratie tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Pieter Serrien is gespecialiseerd in het dagelijkse oorlogsleven.

Veronique Van Humskerke is gespecialiseerd in nationalisme en nationalistisch discours.

Selm Wenselaers doet onderzoek naar de Jodenvervolging in Brussel.

Meer informatie www.geheugencollectief.be, info@geheugencollectief.be of 0498 68 65 54 (Selm)

Geheugen Collectief werkt momenteel op vraag van Standaard Uitgeverij en familie Vandersteen verder aan het onderzoek over de oorlogsjaren van Willy Vandersteen. De resultaten van dit onderzoek zullen in het najaar van 2011 gepubliceerd worden.